

**Фондация “ВсякоДете”**  
**/Приемник на ЕДТ и ХДФВ/**

## **Резюме**

### **Социалният дом в с. Искра: Варианти за бъдещето** **Джейн Купър, Специалист на ЕДТ - Пловдив, юни 1998г.**

Целта на този доклад е да предостави основна информация за дома за деца с увреждания в с. Искра, България и да направи анализ на набора от варианти за бъдещи действия.

В социалния дом в Искра са настанени 55 деца с умствени увреждания. Той е важен източник на платена работа за жените от селото и винаги има списък от чакащи за работно място за помощен персонал. Първоначално домът е бил родилното отделение в селото, но се е трансформирал в социален дом през 1961.

Искра е част от всеобхватната система от социални домове, както за деца, така и за възрастни с физически и умствени увреждания в Бургаския регион. Децата се настаняват според степента на увреждането и обикновено по възраст. Съществуват 5 дома за деца: 2 от тях са за умерена степен на увреждания, 2 за тежки увреждания и 1 за дълбоки увреждания.

Преместването в дом за възрастни става на 18 годишна възраст, след като на младия човек се направи контролен медицински преглед от медицински персонал и от Регионалния център за социални грижи в Бургас се издава съответното удостоверение. Повечето от седемте социални дома за възрастни имат двойно повече живущи в тях в сравнение с домовете за деца.

Първоначално Искра е бил дом за деца от 3 до 10 години, но през 1992 е превърнат в дом за деца от 3 до 18 години. Почти половината от живущите са под 10 години. Широкият възрастов обхват е от полза за децата, защото те не биват премествани от дом в дом на съответната възраст. Но има проблеми и при тази ситуация. Обзавеждането не е за подрастващи и условията за обучение и занимания за тийнейджъри не са осигурени. Тази ситуация води до фрустрация от страна на тийнейджърите в социалния дом.

Дизайнът и конструкцията на сградата отразяват първоначалното ѝ ползване като болница. Има няколко големи стаи и няколко малки офиса с дълги коридори, което не осигуряват добра изолация през зимата. Спалните са големи зали с много легла едно до друго и няма пространство за лични шкафчета.

Обзавеждането и материалната база са също в лошо състояние. На всеки етаж има тоалетна, която не е достатъчна за големия брой деца. Съществува належаща нужда да се подобри отоплителната система и да се подменят

**Фондация “ВсякоДеце”**  
**/Приемник на ЕДТ и ХДФВ/**

негодните печки с въглища във всяка от стаите. За тийнеджърите трябва да се закупят по-големи легла и ново обзавеждане за класните стаи. Едно дарение от перални машини е улеснило работата на персонала и подобрило чистотата на детските дрехи и сполното им бельо.

45 от 55 деца от живеещите в дома в с. Искра бяха приети от други социални домове и повечето бяха прекарвали живота си в домове. В Искра на година постъпват средно по 3 деца и 3 биват изписвани.

Приложение 4 от доклада дава информация за всекидневния модел на живот на децата в дома. Начинът на живот се променя минимално от седмица на седмица и средствата не са достатъчни за излети и почивки. Малко са екскурзиите извън дома и разликата между всекидневието и почивните дни е незабележима. Образователните дейности са често неподходящи за децата от различните възрасти и с различна степен на увреждане. Медицинските диагнози се преценяват при приема на децата и тенденцията е да се превръщат в техни етикети през следващите години от престоя им в социалния дом. 2 пъти на година един екип от лекари от Бургас посещава дома за оценяване на децата и за да преразгледа медицинските рецепти, но терапии от рода на психологическа, говорна и психотерапевтична не се предлагат.

Регистърът на децата в дома в Искра се изготви след обучение на персонала по водене на документация от ЕДТ/ХДФ - Великобритания през зимната програма на 1998. Бяха разработени планове за грижи за всички 55 деца, когато се назначиха 2 социални работници за 3 месеца и, които бяха обучени през зимната програма.

Приложение 5 посочва идентифицираните нужди на децата в Искра както следва:

- Повече индивидуално внимание
- Празници, излети и екскурзии
- Основни материални и емоционални нужди
- Лични вещи и притежания
- Нужди свързани с развитието
- Специализирани нужди

Има много малко информация за децата на родителите, както в досиетата на децата приети директно от собствените им семейства, така и на онези деца, които са прекарвали много години в социални домове. За някои деца съществуват много кратки записки за родителите им, но повечето са много стара информация. Общата налична информация води до заключението, че ражданията при млади майки увеличават вероятността децата да се настаняват в социални домове и раждането на дете с увреждане при родители, за които

**Фондация “ВсякоДеце”**  
**/Приемник на ЕДТ и ХДФВ/**

детето е първо също увеличава риска от настаняване в дом. Досиетата с информация за юридическия статус на децата в Искра предполага, че родителските права на родителите не са били оттеглени при 24 от 55 деца, но само 6 от децата поддържат връзка с родителите или роднините си. Децата са добре приети в селото и имат контакт със съседите както и в жилищата на хората от персонала. Понякога членовете от персонала вземат деца у дома за по един ден през почивните дни. Услугите по-скоро идват в дома, например лекарите посещават дома отколкото да се извеждат децата от социалния дом.

Има общо 29 човека персонал, включително директора. В този брой се включват 6 човека по поддръжка, 3 медицински сестри, 3 учители и 16 помощен персонал.

Има 3 човека помощен персонал на дежурство във всекидневните смени, но те често са заети с чистене, отколкото с грижи за деца. Някои възможности за усъвършенстването на ролята на персонала включват по-голямата ангажираност от страна на медицинските сестри. Помощният персонал също може да предоставя прости, но по-фокусирани дейности за развитието на децата през следобедните часове. Персоналът вече е включил някои от физически по-способните тийнейджъри в отглеждането на зеленчуци в градината на дома, но могат да се разработят програми с поддържащия персонал, за да ангажират повече млади хора в работа из социалния дом.

Персоналът, който е най-тясно свързан с ръководенето на дома Искра не предвижда големи промени в близко бъдеще и концентрира енергията си върху подобряване на съществуващото обслужване. Възможностите за бъдещето на Искра включват:

- Промяна в модела на осигуряването на услугите в Бургаския регион - целта е да се закрие един социален дом в системата от 5 дома за деца с физически увреждания в рамките на договорен период от време и да се осигури алтернативно настаняване извън социален дом.
- Действия в посока към закриване на социалния дом Искра - недостатък при този подход е фактът, че Искра може и да не е най-изолираният и най-беден дом в региона, а физическите недъзи на децата могат да затруднят приемничеството или завръщането им при родителите. Може да е по-изгодно да се закрие друг по-западнал дом.
- Подобряване на грижата за децата в Искра - целта на този план е да се подобри обгрижването за децата като се намали настаняването им в дома до 40 на брой и се развие семеен тип грижа за около 20 от по-малките, физически по-способни деца.
- Подобряването на условията в дома Искра без големи дългосрочни инвестиции може да се окаже краткосрочният вариант за осигуряването на по-добра грижа за децата - както във връзка с намаляването на броя на децата приемани в дома, така и да се продължи с предложения капацитет от



**Фондация “ВсякоДете”**  
**/Приемник на ЕДТ и ХДФВ/**

51 деца, персоналът може да продължи да работи в посока на икономични подобрения на материалната база и грижата за децата.

Приложенията към този доклад включват:

- Възраст на децата при приемането им в дома Искра
- Възраст на децата в дома Искра от май 1998г.
- Дати на приемане на децата, 1985г. - 1997г.
- Ежедневие на децата
- Нужди на всички деца